

Zachráňme KULTÚRU

NÁVRH NA KRÍZOVÉ OPATRENIA Ministerstva kultúry SR

Ako pomôcť kultúre a kreatívnemu priemyslu

Otvorené fórum Zachráňme kultúru

Autori:

Silvia Hroncová a Darina Kárová

so zapracovaním pripomienok od skupiny expertov
a podporovateľov

6. apríl 2020

NÁVRH NA KRÍZOVÉ OPATRENIA

Ministerstva kultúry SR

Ako pomôcť kultúre a kreatívnemu priemyslu

OBSAH

Dôvodová správa (str. 3)

- Východiská
- Predkladaný materiál

Návrh na krízové opatrenia (str. 5)

- Úvod
- Návrh na urýchlené záchranné opatrenia zo strany MK SR pre oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu (str.6)
- Krízové opatrenia rozpracované (str. 7)

Experti spolupracujúci v rámci platformy Zachráňme kultúru (str. 16)

Podporovatelia Návrhu na krízové opatrenia (str. 17)

Dôvodová správa

VÝCHODISKÁ

Aktuálna situácia v dôsledku epidémie COVID-19 sa bytostne dotýka aj oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu na Slovensku (viac ako 50 000 ľudí). Táto oblasť, rovnako ako ďalšie sféry spoločnosti, bojuje o svoju existenciu a je preto nevyhnutné, aby sme spoločne hľadali také riešenia, ktoré budú škody v tomto odvetví minimalizovať.

Oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu zahŕňa zamestnancov kultúrnych organizácií v pôsobnosti ministerstva kultúry a vyšších územných celkov či miest: divadiel, tanečných súborov, hudobných telies, galérií, múzeí, knižníc, osvetových stredísk, hvezdární, informačných centier, ale aj iných oblastí a subjektov fungujúcich na neštátnej báze v podobe občianskych združení, neziskových organizácií, spoločností s. r. o, ľudí fungujúcich ako SZČO či slobodné povolanie v profesiách: kinematografia a filmová distribúcia; médiá, literárna tvorba, vydateľská činnosť a distribúcia (kníhkupectvá); hudobná tvorba a prezentácia hudobníkov a hudobných skupín; výtvarné umenie, architektúra, dizajn a reštaurátorstvo a v neposlednom rade neštátne divadlá a divadelné skupiny.

Zrušené sú divadelné predstavenia, premietanie filmov, koncerty, divadelné, filmové a hudobné festivaly, výstavy a festivaly súčasného umenia, dizajnu a architektúry, ale aj tvorba nových diel – divadelných premiér, filmov, televíznych seriálov a hudobných relácií. To znamená stratu príjmov nielen pre umelcov, ale aj pre rôzne kreatívne a technické zložky i servis – manažérov podujatí, oddelení PR, grafických štúdií, technikov, strihačov, zvukárov, tlačiarň. A napokon aj pracovníkov cestovného ruchu a iných na kultúru a kreatívny priemysel naviazaných odvetví služieb.

V dôsledku dlhodobého podfinancovania kultúrnej oblasti, ktorej výsledkom je okrem iného nízke mzdové ohodnotenie nereflektujúce dosiahnuté vzdelanie, náročnosť profesie či dosiahnuté výsledky, ako aj neistých existenčných pomerov v neštátnej časti kultúry, sú finančné rezervy mnohých jej aktérov aj organizácií veľmi slabé a doba prežitia bez príjmov silne limitovaná. Tým skôr, že príjmy mnohých aktérov v kultúre sú nepravidelné.

PREDKLADANÝ MATERIÁL

Predkladaný materiál „Návrh na krízové opatrenia MK SR“ vznikol z iniciatívy dvoch nezávislých odborníkov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu a kultúrnej politiky, Silvie Hroncovej a Dariny Károvej (okrem iného aj odborných nezávislých spoluautoriek programu kultúra strany Za ľudí) v rozmedzí 18.- 25. marca 2020. Na pripomienky bol rozoslaný 26.3.2020 vybraným odborníkom z rôznych oblastí kultúry a po zapracovaní pripomienok predložený 30. 3. 2020 Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky. Ďalšia etapa pripomienok sa realizovala zo strany

podporovateľov v dňoch 2.-5.apríla 2020. Predkladaný materiál s dátumom 6.4.2020 je jej výstupom.

Materiál je reakciou na chýbajúce aktivity slovenského prostredia kultúry, napríklad v porovnaní so zahraničím (Česká republika, Nemecko, Rakúsko, Veľká Británia a ďalšie) ako aj inými oblasťami hospodárskeho života SR.

Cieľom tejto iniciatívy je vytvoriť konštruktívnu krízovú platformu z nezávislých odborníkov z oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu, ktorá bude kontinuálne pracovať na riešení dnešnej vážnej situácie v súvislosti so záchranou štátnych a neštátnych kultúrnych podujatí, projektov, infraštruktúry a najmä tvorivého, organizačného a technického potenciálu, ktorý je súčasťou situáciou ohrozený rovnako ako iné oblasti na Slovensku.

Tým skôr, že aj zo súčasného verejného diskurzu vyplýva, že kultúra a kreatívny priemysel nie sú považované za prioritné oblasti ohrozenia. Dešpekt verejnosti vyplýva aj z nízkej znalosti problematiky, zamieňania si kultúry so zopár menami celebrit show biznisu, mylnej predstavy o vysokých platoch v kultúre a úplnej neznalosti množstva a druhov profesií v kultúre.

Tento stav vedomia spoločnosti a najmä nejednotnosť postupu v krízovej situácii má na svedomí minulé vedenie rezortu, neexistencia komunikácie ministerstva kultúry s regiónmi, nerovnoprávne postavenie neštátnej kultúry a predovšetkým absencia spoločnej platformy aktérov kultúry, ktorá by bola partnerom verejnej správy a artikulovala by záujmy kultúrnej sféry.

Z uvedených dôvodov oživujeme Otvorené fórum Zachráňme kultúru, ktoré zohralo svoju úlohu aktivizátora a akcelerátora kultúrneho a neskôr aj politického diania v rokoch 1996 – 1998, a ponúkame ho ako platformu na komunikáciu zatiaľ v realizácii krízových opatrení (v modifikovanej podobe ako Hlas pre kultúru bola táto platforma aktívna aj v čase boja proti „privatizovaniu novostavby SND“).

Uvedený materiál má byť pomocnou rukou podanou novému vedeniu MK SR. Bez ministerstva kultúry totiž nie je možné väčšinu opatrení realizovať.

Materiál je otvorený ďalším návrhom a pripomienkam. Navrhujeme zapojiť do širšej diskusie o ňom všetky uvedené subjekty, intenzívne komunikovať s prostredím kultúry a počas spoločných stretnutí hľadať a čo najrýchlejšie realizovať účinné opatrenia na záchranu kultúry v SR.

Prioritou je založenie krízového Fondu pomoci kultúre / CORONAFONDu na pôde MK SR, etablovanie krízového tímu zloženého z odborníkov z jednotlivých oblastí kultúry a umenia a nastaviť systém krízovej komunikácie s kultúrnou obcou.

Záleží nám na konštruktívnych a rýchlych riešeniach, máme záujem o priamu a odbornú komunikáciu. Preto ponúkame spoluprácu uvedeného tímu expertov na riešení situácie.

Ak sa kultúre v tomto čase účinne neposkytne pomoc, môže prísť o veľkú časť svojho potenciálu a proces zániku niektorých aktivít, projektov, organizácií či povolání môže byť nezvratný. Nezabúdajme, že kultúra, umenie a kreatívny priemysel sú nenahraditeľným duchovným bohatstvom našej krajiny, pamäťou a identitou nášho národa.

Veríme, že nové vedenie MK SR si urgentnosť riešenia tejto situácie v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu plne uvedomuje a bude otvorené vnímať túto platformu ako konštruktívneho partnera k riešeniu situácie.

Návrh na krízové opatrenia

ÚVOD

Kultúra a kreatívny priemysel sa podobne ako všetky ďalšie oblasti spoločnosti v čase pandémie COVID-19 ocitli v stave núdze. Z pohľadu existenčného ohrozenia celej spoločnosti sa dnes môže oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu zdať marginálnym problémom, ale z dlhodobého hľadiska tento duchovný a hodnotový segment spoločnosti nie je možné stratiť. Dnes je nevyhnutné zabrániť rozpadu celoslovenskej infraštruktúry kultúry a kreatívneho priemyslu. Ak by sa totiž mala infraštruktúra a jej profesie nanovo vybudovať, stálo by to niekoľkonásobne viac, než systémová pomoc v týchto časoch. Aj z toho dôvodu je nutné pristúpiť k urýchleným opatreniam na udržanie celoslovenskej siete kultúry a kreatívneho priemyslu.

Tento segment zahŕňajú nielen inštitúcie zriaďované MK SR, VÚC, mestami či obcami, ale veľká časť kultúry a kreatívneho priemyslu sa realizuje na neštátnej a nezávislej báze, pracujú v nej tisíce ľudí v stovkách odborných profesií, ktoré sú rovnako ohrozené ako všetky ďalšie oblasti spoločnosti. Ide o jednotlivcov – fyzické osoby, SZČO, slobodných umelcov, tretí sektor – občianske združenia, mimovládne neziskové organizácie, aj súkromný sektor – podnikateľské subjekty, spoločnosti s.r.o. Umelecké, ale aj mnohé neumelecké profesie.

Oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu zahŕňajú rozmanité druhy aktivít a činností:

- Kinematografia, audiovizia, médiá, multimédiá
- Hudobné umenie
- Divadlo a tanec
- Výtvarné umenie
- Architektúra a dizajn
- Kultúrne dedičstvo, historické pamiatky
- Reštaurátorstvo
- Múzeá, galérie
- Archívy
- Literatúra a knižná kultúra / knižnice, vydavateľstvá, kníhkupectvá
- Kultúrno-osvetová činnosť
- Kultúra menšín
- Tradičná a ľudová kultúra
- Záujmovo-umelecká činnosť
- Cirkvi
- Fashion, odevná tvorba
- Grafické štúdiá, tlačiarne
- Reklamný a zábavný priemysel

NÁVRH NA URÝCHLENÉ ZÁCHRANNÉ OPATRENIA ZO STRANY MK SR PRE OBLASŤ KULTÚRY A KREATÍVNEHO PRIEMYSLU

1/ Zriaďiť Akčný krízový štáb MK SR

1. Urýchlene zriaďiť Akčný krízový štáb na pôde MK SR, ktorý bude zostavený z odborníkov z praxe a predstaviteľov MK SR, bude pracovať na dennej báze, pravidelne informovať ministerku kultúry o aktuálnom dianí, predkladať krízové návrhy pre ministerku kultúry do vlády, posudzovať stanoviská k vládnym návrhom a opatreniam, spracúvať priebežné analýzy ako podklad k objektívnemu a korektnému vyhodnocovaniu situácie v oblasti kultúry, vydávať pre verejnosť prehľadnú metodiku ekonomických a legislatívnych opatrení v rámci vlády a v rámci rezortu,
2. Akčný krízový štáb by mal byť zložený z menšieho počtu členov (do 10 ľudí) a mal by mať k dispozícii širokú bázu odborných expertov z jednotlivých oblastí kultúry a kreatívneho priemyslu a tiež administratívny aparát MK SR.
3. Akčný krízový štáb by mal začať pracovať okamžite a denne, je možné zriaďiť Príkazom ministra kultúry.
4. Prácu Akčného krízového štábu bude permanentne sledovať a vyhodnocovať novovytvorená pozícia ochrancu kultúry a kreatívneho priemyslu „kultúrny ombudsman“.

2/ Nastaviť komunikáciu Ministerstva kultúry SR s kultúrnou verejnosťou, verejne komunikovať ohrozenie kultúry a kreatívneho priemyslu

3/ Zriadiť Krízový fond resp. Fond pomoci kultúre / CORONAFOND

4/ Prehodnotiť rozpočet MK SR na rok 2020 a schválený rozpočet organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR definovaný Kontraktom s jednotlivými organizáciami

5/ Prehodnotiť výzvy, termíny a systém podpory z podporných fondov (Fond na podporu kultúry, Audiovizuálny fond, Fond na podporu kultúry národnostných menšín)

6/ Urgentne centrálné spracovať štatistické dáta jednotnou metodikou za účelom identifikovania a vyčíslenia ekonomických dopadov a strát v kultúre a kreatívnom priemysle

7/ Vytvoriť Kalendárium – zoznam kultúrnych aktivít, podujatí a premiér plánovaných do konca roka 2020 v rezortných organizáciách, v organizáciách VÚC, mestách, obciach a na nezávislej scéne.

8/ Predefinovať použitie zdrojov z Eurofondov

- 1. MK SR – IROP –**
- 2. Na celoštátnej úrovni**

9/ Urgentné legislatívne úpravy zákonov

Implementácia vládnych nariadení a úprav v oblasti kultúry

Pozn.: Pri návrhoch a realizácii krízových opatrení sa inšpirovať dobrými príkladmi zo zahraničia (Česká republika, Nemecko, Rakúsko).

KRÍZOVÉ OPATRENIA ROZPRACOVANÉ

1. ROZPOČET MK SR / Vzhľadom na riešenie dopadov COVID-19 prehodnotiť rozpočet rezortu MK SR na rok 2020 (príjmovú a výdavkovú časť) v existujúcich kapitolách.

- a. Inštitucionálna podpora rozpočtových a príspevkových organizácií MK SR – revízia schválených rozpočtov s prihliadnutím na jej výdavky určené nezávislej sfére;

- b. Dotačný systém – stav realizácie podporených projektov, revízia pripravovaných výziev, otvorenie systému pre pomoc nešťátnej kultúre;
- c. Podpora vysielania (verejnoprávne médiá);
- d. Príspevky podporným fondom – riešenia pridelených dotácií a nových výziev;
- e. Tvorba a implementácia politik vrátane aparátu MK SR;
- f. Prostriedky Európskej únie (IROP – PO3 a ďalšie programy a zdroje)
- g. Vytvorenie podmienok pre vznik krízového fondu a tímu Fond pomoci kultúre na MK SR.

2. ORGANIZÁCIE MK SR / Prehodnotiť aktivity a rozpočty jednotlivých organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.

- a. Prehodnotiť realizáciu aktivít naplánovaných do 30. augusta 2020, resp. do konca roka 2020 a koordinovať plán realizácie aktivít, ktoré boli presunuté z pôvodných termínov;
- b. Znížiť rozpočet v rámci prevádzkových nákladov podľa typu inštitúcie;
- c. Upraviť prevádzkové položky v súvislosti s krízovou situáciou;
- d. Prehodnotiť limit mzdových prostriedkov (DPČ, osobné príplatky, odmeny a výkonnostné odmeny);
- e. Upraviť odhad znížených výnosov v organizáciách MK SR;
- f. Prehodnotiť kontrakty organizácií a upraviť schválené rozpočty a činnosti formou dodatkov.

3. INVESTÍCIE MK SR / Prehodnotiť plán investícií v oblasti kultúry v roku 2020 na MK SR:

- a. Znížiť náklady na investície podľa stavu rozpracovanosti projektov;
- b. Zvážiť výnimky – investičné akcie, ktoré nie je možné odložiť (prioritné resp. strategické projekty);
- c. Zrealizovať úpravu rozpočtu presunom nákladov na rok 2021 v prípadoch kde koronavírus pozastavil realizáciu plánovaných investičných aktivít.

4. Fond pomoci kultúre / CORONAFOND / V rámci rozpočtu MK SR 2020 urgentne vytvoriť samostatnú kapitolu s názvom „Fond pomoci kultúre“ / „CORONAFOND pre kultúru“.

- a. Vo fonde kumulovať prostriedky:
 - i. Z úsporných opatrení v rezortu;
 - ii. Z prostriedkov EU fondov alokovaných na kreatívne centrá v rámci IROP - Prioritná os 3;
 - iii. Z ďalších zdrojov napr. lotérií, rezervy ministra a pod.;
 - iv. Zo zdrojov štátu pre navýšenie rozpočtu MK SR v súvislosti s dopadom COVID-19 na základe prepočtov strát na oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu;
 - v. Z verejnej zbierky.
- b. Z fondu podporovať označené subjekty:

- i. Poskytnutie finančnej kompenzácie vybraných prevádzkových a personálnych nákladov;
- ii. Poskytnutie pevnej paušálnej sumy finančnej kompenzácie v rámci štátnej pomoci;
- iii. Podpora na základe stanovených kritérií pomoci;
- iv. Podpora kombinovateľná s inými finančnými príspevkami;
- v. Minimalizovanie byrokratických procesov na základe korektných informácií od žiadateľa.

5. FONDY / Podporné fondy (Fond na podporu umenia, Audiovizuálny fond, Fond na podporu kultúry národnostných menšín):

- a. Prispôbiť zásady podpornej činnosti aktuálnej krízovej situácii;
- b. Spolupracovať na zmenách zásad podpornej činnosti s ohľadom na krízovú situáciu s aktérmi z oblasti kultúry;
- c. Urýchliť proces podpisovania zmlúv na už pridelené dotácie;
- d. Komunikovať s poberateľmi dotácií podporených projektov, ktorých aktivity sú realizované v termíne do 30.7., o alternatívnych možnostiach realizácie niektorých aktivít – odkomunikovať nové riešenia a s tým súvisiace úpravy rozpočtu;
- e. Za účelom záchrany neštátnej kultúry zmeniť zásady pridelovania čerpania pridelených dotácií – viac ako na projekty sa sústreďovať na udržanie činnosti subjektov/projektov do budúcnosti (kompenzáciu strát by mal riešiť Fond pomoci kultúre / Coronafond);
- f. Zmeniť pravidlá spolufinancovania – mnohé subjekty v dôsledku výpadku zdrojov (podnikateľská sféra, 2%, súkromné fondy a nadácie) nemajú v súčasnej situácii príležitosť získať plánované prostriedky na pokrytie spolufinancovania;
- g. Osobitným režimom riešiť problematiku celoročných projektov (kultúrne centrá, festivaly, umelecké časopisy, projekty kofinancované z programov EU a pod.);
- h. Zaviesť transparentný spôsob určovania lehôt na rušenie podujatí podporených projektov s takým predstihom, ktorý umožní žiadateľom prispôbiť realizáciu projektu resp. čerpanie dotácií;
- i. V prípade rušenia podujatí akceptovať ako nevyhnutné výdavky faktúry za prácu už vykonanú pred realizáciou podujatia;
- j. Ponechať pridelené dotácie aj v prípade, ak sa projekt neuskutoční v plnom rozsahu;
- k. V rámci udržateľnosti živej kultúry finančne podporovať prezentácie istého druhu projektov formou streamingu za účelom podpory profesií živej kultúry a prezentácie kultúrnych podujatí;
- l. Zvážiť možnosť v roku 2020 hradiť z udelených dotácií nielen autorské honoráre, resp. ďalšie náklady s tým spojené, ale aj prevádzkové náklady. Dôvodom je, že viaceré podujatia nebude možné zrealizovať v plnej miere. A pokiaľ sa nepodarí udržať organizačné a produkčné tímy, tak mnohé kultúrne podujatia môžu byť zrušené alebo môžu zaniknúť. Výnimka na úpravu spôsobu financovania

- a medzipoložkových presunov by platila zatiaľ na rok 2020, treba zväžiť aj presun dotácií na rok 2021;
- m. Pri schválených projektoch na rok 2020 predĺžiť lehoty pre realizáciu podujatia a ich následné vyúčtovanie s možnosťou dokonca roka 2021;
 - n. Prehodnotiť vyhlásenie nových výziev, ich zameranie a termíny;
 - o. Vytvoriť novú formu sociálno-kreatívneho 3 – 5 mesačného štipendia pre umelcov, kultúrnych operátorov, ktorí prišli o príjmy;
 - p. V rámci udržateľnosti a umeleckých stimulov zvýšiť podporu nákupu akvizícií do galérií, múzeí a knižníc za účelom podpory domáceho výtvarného umenia a dizajnu a knižnej kultúry;
 - q. V rámci udržateľnosti umeleckých stimulov zvýšiť podporu novej pôvodnej slovenskej hudobnej, dramatickej a filmovej tvorby (objednávka);
 - r. Vytvoriť podporný mechanizmus pre inovácie verejných priestorov za účelom podpory architektov, výtvarníkov, reštaurátorov a dizajnérov;
 - s. V prípade nutnosti vykonať legislatívne úpravy zákonov a štatútov podporných fondov (MK SR v spolupráci s MF SR resp. Protimonopolným úradom a pod.).

6. FONDY / Umelecké fondy (Fond výtvarných umení, Hudobný fond, Literárny fond)

- a. Prehodnotiť zásady podpornej činnosti so zámerom pomôcť najviac ohrozeným skupinám umelcov (účel: podpory, štipendia, prémie umelcom) pri ponechaní súčasných príjmov fondov vrátane 2% odvodov z autorských odmien (solidárna pomoc);
- b. Aby mohli umelecké fondy poskytnúť účinnú pomoc umelcom v súčasnej krízovej situácii, je nevyhnutné nahradiť zo strany štátu výpadok ich príjmov spôsobený znížením výberu tzv. koncesionárskych poplatkov (v dôsledku zrušenia povinnosti pre dôchodcov a znevýhodnené skupiny obyvateľov platiť koncesionárske poplatky). Väčšina príjmov umeleckých fondov pochádza totiž z tzv. odštetu z koncesionárskych poplatkov;
- c. Iné – podľa návrhu samotných fondov.

7. SPRÁVA PRÁV / Organizácie kolektívnej správy autorských práv (LITA, SOZA, SLOVGRAM, OZIS, SAPA).

- a. Systémovými opatreniami zabrániť hromadnému zneužívaniu inštitútu vylúčenia kolektívnej správy práv so súčasným uzatváraním tzv. buy-out zmlúv, resp. zmlúv nevýhodných pre autorov a tým zabrániť situáciám, kedy autori napriek opakovanému použitiu svojich diel nemajú nárok na odmenu;
- b. Spolupracovať s organizáciami kolektívnej správy práv za účelom efektívnej distribúcie financií ohrozeným skupinám nositeľov práv prostredníctvom ich distribučných kanálov;
- c. Iné podľa návrhu samotných organizácií.

8. KRITÉRIÁ / Vytvoriť systém kritérií na rozlišovanie pomoci zameranej na:

- a. Fyzické osoby – podnikatelia, SZČO, umelci v slobodnom povolaní a iné
- b. Subjekty neštátnej sféry – mimovládne neziskové organizácie, občianske združenia, nekomerčné / nepodnikateľské projekty;
- c. Subjekty neštátnej sféry – podnikateľské projekty;
- d. Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti rezortu kultúry – MK SR;
- e. Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti samospráv;

9. CENTRÁLNE MAPOVANIE ZA OBLASŤ KULTÚRY / Zmapovať stav v kultúre – štátnej i neštátnej – online prístup na pôde MK SR.

- a. **Vytvoriť centrálny informačný portál** s obsahom:
 - i. Formulár na zisťovanie problémov a potreby pomoci v oblasti kultúry;
 - ii. Informácie z rokovaní štábu, vlády, iných rezortov, iných zriaďovateľov;
 - iii. Metodické usmernenia MK SR pre oblasť kultúry, usmernenia pre mestá a regióny, ako sa vysporiadať s koronakrízou;
 - iv. Zoznam podujatí marec-júl 2020, ktoré sa rušia alebo odkladajú
 - v. Interaktívny kalendár;
 - vi. Tipy na platformy, kde možno zdieľať ponuky práce, prehľady online predstavení a koncertov, virtuálne prehliadky múzeí a galérií (sociálne médiá – spontánne iniciatívy, profesijné iniciatívy, nadačné iniciatívy firiem, ktoré tradične umenie podporujú, webové stránky, klasické médiá štátne aj komerčné).
- b. **Spracovať korektnú štatistiku** o počte ľudí pracujúcich v kultúre v štátnej a neštátnej sfére (využitie spracovaných štatistických údajov Inštitútu kultúrnej politiky, KULT a Satelitného účtu kultúry a kreatívneho priemyslu SR) a koordinovať návrhy opatrení.
- c. **Vytvoriť centrálny formulár na zisťovanie problémov a potreby pomoci** v oblasti kultúry resp. zjednotiť existujúce dotazníkové iniciatívy (Stojíme pri kultúre, Divadelný ústav, Mesto Bratislava)
 - i. Dohodnúť sa na zadaní a otázkach formulára (či doterajšie formuláre sú dostatočne výpovedné);
 - ii. Centrálny formulár spracovať na MK SR v spolupráci z ním zriaďovanými organizáciami a útvarmi, ktoré disponujú relevantnými údajmi a personálnym zázemím;
 - iii. Dohodnúť ako sa údaje z jednotlivých dotazníkov a informácií, ktoré má sociálna poisťovňa, štatistický úrad, MV SR (zaregistrované subjekty) atď., zjednotia, aby boli dostatočným materiálom na následné ďalšie kroky – kompenzácie, ponuky na zamestnanie, zákazky od štátu alebo komerčných inštitúcií, ktoré chcú kultúre pomôcť;
 - iv. Dohodnúť sa na spôsobe kompenzácií;

- v. Dohodnúť sa na postupe informovania dotknutých subjektov.
- d. **Vytvoriť zoznam podujatí v rezorte kultúry** (organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR) v mesiacoch **marec – august 2020**, ktoré sa nepodarilo/nepodarí uskutočniť. Výhľadovo vypracovať plán do 31. 12. 2020;
- e. **Vytvoriť zoznam podujatí v organizáciách iných zriaďovateľov** (organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC a miest) v mesiacoch **marec – august 2020**, ktoré sa nepodarilo/nepodarí uskutočniť. Výhľadovo vypracovať plán do 31. 12. 2020;
- f. **Vytvoriť zoznam podujatí v neštátnej sfére kultúry marec – august 2020**, ktoré sa nepodarilo/nepodarí uskutočniť (s využitím databázy podporných fondov a iných zdrojov). Výhľadovo vypracovať plán do 31. 12. 2020;
- g. **Zároveň požiadať všetky subjekty o informáciu**, aké alternatívne aktivity sú schopné zrealizovať, aby využili prostriedky zo štátnych fondov, nadácií, sponzorské príspevky a pod., ktoré pomôžu umelcom a zároveň aj štátu (podpora pre tých umelcov a subjekty, ktoré sú v sociálnej tiesni, podpora aktivít krízového štábu). Dôležité bude, aby každá organizácia sledovala nepretržite efekty týchto alternatívnych riešení.

10. REŠERŠ / Spracovať rešerš krízových opatrení v oblasti kultúry v zahraničí (Česká republika, Rakúsko, Nemecko ...) a v EU vôbec.

- a. Ako zdroj ďalších podnetov pre riešenie krízovej situácie rezortu kultúry v SR (Inštitút kultúrnej politiky MK SR, VŠMU, VŠVU, Via Cultura, konzervatóriá a iné);
- b. Ako podklad pre vyjednávania medzi rezortmi, na úrovni vlády a EÚ;
- c. Informovať o dianí a dobrých príkladoch pre záchranu kultúry a kreatívneho priemyslu v krajinách Európskej únie #saveEUculture;
- d. Rešerš priebežne aktualizovať a informácie poskytovať všetkým zainteresovaným subjektom.

11. OPATRENIA / Koordinácia s inými rezortmi (MF, MH, MPSVaR) – zisťovanie stavu a návrhy opatrení na záchrannú sieť pre ohrozené subjekty (fyzické i právnické osoby) operujúce v oblasti kultúry.

- a. **Povinnosti subjektov voči štátu** – odvody, dane, nájom:
 - i. Odpustenie časti odvodov do Sociálnej a zdravotných poisťovní – určiť presné obdobie (štyri a viac mesiacov);
 - ii. Odklad daňovej povinnosti:
 - 1. daňové priznanie za rok 2019 (30. jún a ďalej);
 - 2. pravidelné preddavky na daň (štyri a viac mesiacov);
 - 3. DPH – rozšírenie druhov podnikov, ktoré môžu mať osobitnú úpravu DPH; možnosť pre platiteľov DPH uhrádzať DPH až po úhrade faktúr od objednávateľov; posun úhrad v rámci štvrtrokov;
 - iii. Úprava výpočtu dane napr. zvýšeným paušálom;

- iv. Evidencia subjektov z oblasti kultúry poberajúcich 2% z daňovej povinnosti;
 - v. Odklady splátok nájmov neštátnych neziskových subjektov v priestoroch štátnych organizácií;
 - vi. Zavedenie zdaniteľného príspevku pre SZČO, ľudí v slobodných povolaniach a jednoosobové s. r. o. podnikajúce v kultúre, ktorí nemajú prevádzky ani stabilný mesačný príjem, a ktorých podnikanie bolo znemožnené alebo výrazne obmedzené v dôsledku opatrení proti epidémii – vo výške 80% z jednej dvanástiny priemerného daňového základu za posledné tri roky (toto opatrenie je možné obmedziť hornou hranicou posudzovaného príjmu).
- b. **Povinnosti subjektov voči podporným fondom** (Fond na podporu umenia, Audiovizuálny fond, Fond na podporu kultúry národnostných menšín):
- i. Usmernenia fondov týkajúce sa: zmeny termínov konania podujatí, zmeny objemu a druhu výstupov projektov, predefinovania oprávnenosti resp. neoprávnenosti nákladov ako aj zníženie podielu spolufinancovania;
 - ii. Návrh riešení pre projekty, ktoré sa nemohli uskutočniť z dôvodov mimoriadnej situácia (v prípade posunu termínu, v prípade zrušenia podujatia): pri zrušených projektoch uznávať už vynaložené náklady na realizáciu, v odôvodnených prípadoch ponechanie dotácie v plnej výške, v prípade redukcie určiť presné kritériá redukcie, zaviesť možnosť úpravy resp. zmeny účelu využitia prostriedkov z pridelennej dotácie s dôrazom na zachovanie personálnych a prevádzkových podmienok ďalšej existencie subjektu/projektu, predĺženie termínu oprávnenosti čerpania dotácie (príp. do ďalšieho kalendárneho resp. fiškálneho roka);
 - iii. Nastaviť nový režim vyhlasovania a zverejňovania nových výziev, predefinovať zameranie výziev z minulých rokov;
 - iv. Upraviť podmienky jednotlivých podprogramov so zameraním na udržanie potenciálu prostredia do budúcnosti;
 - v. Posielať mailové (automatické) notifikácie všetkým žiadateľom a poberateľom dotácií pri zverejnení nových usmernení, výziev, zásad a iných dôležitých dokumentov.
- c. **Povinnosti subjektov voči organizáciám kolektívnej správy autorských práv** – odmeny pre autorov za použitie ich diel
- i. Realizovať opatrení na ochranu a pomoc používateľom umeleckých diel, ktorí sa aktuálne ocitli v kritickej existenčnej situácii – riešenie systémovým opatrením, ktoré nebude zároveň generovať finančný problém a ďalšie existenčné ťažkosti pre autorov.
- d. **Povinnosti subjektov voči iným subjektom** – splátky hypoték, nájmy, leasingy a úvery:
- i. Odklady splátok;

- ii. Úverovanie firiem v problémoch:
 1. Bezúročné úvery, krátkodobé preklenovacie úvery (Slovenská záručná a rozvojová banka, Centrálna banka)
 2. Nutná koordinácia s MF SR, MH SR a MPSVR SR – Lex Corona – opatrenia na podporu živnostníkov, podnikateľských subjektov...
 3. Motivovať banky k zavedeniu nízko úročných úverov pre mimovládne neziskové organizácie a ďalšie subjekty.
- e. **Povinnosti subjektov voči objednávateľom a verejnosti** – vstupenky na predstavenia, dlhodobé objednávky prác:
 - i. Solidarita zákazníkov (otázka vracania zakúpených vstupeniek alebo ponechania organizátorom, objednávanie vstupeniek a rôznych produktov do budúcnosti);
 - ii. Revízia efektívnosti využívania kultúrnych poukazov a ich dočasné nasmerovanie do ohrozených oblastí (rozšírenie oprávnených poberateľov poukazov);
 - iii. Vyplatenie honorárov autorom za dokončené autorské projekty zo strany zriaďovaných organizácií;
 - iv. Pravidelná informovanosť verejnosti zo strany MK SR a organizácií financovaných z verejných zdrojov.
- f. **Povinnosti subjektov voči zamestnancom** – náhrada časti mzdy, zmeny pracovnej náplne:
 - i. Náhrada výšky mzdy alebo odmeny za prácu v oblasti kultúry v rozsahu ako v iných sférach hospodárstva (koordinovať postup MK SR so samosprávami ako zriaďovateľmi kultúrnych inštitúcií a podporovateľmi neštátnej kultúry);
 - ii. Zmeny pracovnej náplne.

Pozn.: Opatrenia realizovať urýchlene, bez zbytočnej administratívnej záťaže dotknutých subjektov.

12. LEGISLATÍVA / Urýchlene predložiť súhrn legislatívnych úprav, ktoré je nutné schváliť v súvislosti s krízovou situáciou.

13. MÉDIÁ / V spolupráci s verejnoprávnymi médiami vytvoriť priestor pre:

- a. Informačný portál so všetkými užitočnými informáciami a radami – určený pre všetky subjekty v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu, umenia nekomerčného aj komerčného;
- b. Štúdio s odborníkmi – relácia na podporu vnímania oblasti kultúry ako reálnej časti slovenského hospodárstva a ekonomiky – pomoc v prekonávaní aktuálneho vnímania umelcov ako niekoho, kto je v spoločnosti menej potrebný a pritom žiada pomoc;
- c. Zaviesť alternatívne formy vzdelávania v oblasti boja s koronavírusom s využitím umelcov z rôznych oblastí;
- d. Zvýšiť podiel nezávislých tvorcov na tvorbe a výrobe vzdelávacích relácií v rámci online vyučovania – školského vzdelávania cez televíznu obrazovku (videá s výučbou);

- e. Živé relácie interaktívne spolupracujúce s divákmi – prepojenie na už existujúce aktivity umelcov na sociálnych sieťach;
- f. Kultúra a umenie presťahované do mediálneho priestoru – umožniť kultúre a umeniu dostať sa so svojimi aktivitami, ktoré nemôžu momentálne verejne prezentovať, do mediálneho priestoru;
- g. Zvýšenie podielu slovenských hudobných a audiovizuálnych diel vo vysielaní RTVS (zaviest' vyššie kvóty);
- h. V spolupráci s Ministerstvom školstva SR sa spolupodieľať na novo vytvorenom youtube vzdelávacom kanále a v záujme vysokej kvality umožniť neštátnej umeleckej sfére (scenárista, režisér, kameraman, zvukár, herci) byť súčasťou tvorby, realizácie a produkcie programov.

14. FONDY / Európske fondy:

- a. Prehodnotiť alokovanie IROP, prioritná os 3, centralizovaná výzva – kreatívne centrá (odovzdané projekty v štádiu posudzovania na MK SR);
- b. Zmapovať stav čerpania IROP, prioritná os 3, decentralizovaná výzva a prehodnotiť podmienky prideľovania s ohľadom na súčasnú situáciu;
- c. Prehodnotiť termíny, formy výziev, účel podpory (programovacie obdobie 2021 – 2027) (spolupráca so Zastúpením EU v SR resp. poslancami SR v EU);
- d. Hľadať ďalšie zdroje pre krízu v kultúre (podpredsedníčka vlády a ministerka pre investície a regionálny rozvoj).

15. KRÍZOVÉ OPATRENIA / Implementovať v rezorte kultúry všetky krízové opatrenia Vlády SR a vytvoriť manuál pre oblasť kultúry.

16. KOORDINÁCIA POSTUPU / Komunikovať krízové opatrenia a koordinovať postup s regionálnou a miestnou samosprávou ako aj s ďalšími aktérmi v oblasti kultúry (umelecké školstvo a pod.).

- a. Zaviesť otvorený dialóg a koordináciu opatrení zavádzaných na úrovni miestnej a regionálnej samosprávy s národnou úrovňou (neexistuje žiadna ustálená forma spolupráce medzi MK SR a mestami a regiónmi);
- b. Zabezpečiť účasť zástupcov miest a regiónov v krízovom štábe;
- c. Pripravovať metodického usmernenia pre mestá a regióny;
- d. Poskytovať si vzájomne informácie;
- e. Aktualizovať prijaté opatrenia;
- f. Zaviazat' štátom resp. samosprávou zriaďované organizácie k pomoci neštátnej kultúre (poskytovanie priestorov a techniky za zvýhodnených podmienok a pod.)

17. ROZPOČET 2021 / Priebežne pripravovať rozpočet MK SR na rok 2021 aj s ohľadom na dopad mimoriadnych opatrení v súvislosti s COVID-19.

Na základe prognóz sa dá predpokladať, že súčasná situácia výrazne ovplyvní aj budúci rok v oblasti tvorby, výroby a prezentácie kultúrnych

tovarov a služieb, ako aj ekonomických a sociálnych dopadov na celú oblasť. V rozpočte sa zameriavať najmä na udržateľnosť existujúcich kultúrnych projektov. Rozpočet tvoriť so zreteľom na ekonomické dopady vyplývajúce z mimoriadnych opatrení pandémie COVID-19 prijaté v roku 2020.

18. OTVORENÁ A TRANSPARENTNÁ KOMUNIKÁCIA MK SR / Korektná informovanosť a pravidelná online komunikácia s kultúrnou obcou o priebežných a navrhovaných opatreniach prostredníctvom médií, sociálnych sietí a webových stránok MK SR. Tiež marketingová kampaň na podporu umelcov a kreatívcov: komunikácia problémov vo vzťahu s verejnosťou.

Experti spolupracujúci v rámci platformy Zachráňme kultúru na Návrhu na krízové opatrenia MK SR

k 6. 4. 2020

1. Darina Kárová, Medzinárodný festival Divadelná Nitra, platforma Zachráňme kultúru
2. Silvia Hroncová, mediálna spoločnosť Film Europe, platforma Zachráňme kultúru
3. Alfonz Kobielsky, Asociácia kultúrnych inštitúcií miest a obcí Slovenska
4. Petra Fornayová, Asociácia súčasného tanca, festival Nu Dance Fest
5. Peter Šulej, časopis Vlna, Asociácia kultúrnych časopisov, medzinárodný literárny festival Novotvar
6. Viliam Klimáček, divadlo GUnaGU
7. Michal Hvorecký, nezávislý expert
8. Peter Nágel, Medzinárodný filmový festival Art Film Fest
9. René Parák, Asociácia súčasného divadla
10. Magda Vášáryová, Via Cultura – Inštitút pre kultúrnu politiku
11. Ladislav Snopko, nezávislý expert
12. Zuzana Hekel, Divadlo J. Palárika Trnava
13. Jozef Lupták, Medzinárodný festival komornej hudby Konvergencie
14. Svetlana Waradzinová, Divadelná fakulta Vysokej školy múzických umení
15. Ivana Sujová, Medzinárodný festival animovaných filmov Fest Anča
16. Koloman Kertész Bagala, vydavateľstvo KK Bagala

17. Jana Vozárová, LITA, autorská spoločnosť
18. Lucia Miklasová, LITA, autorská spoločnosť
19. Lucia Gertli, mediálna spoločnosť Film Europe
20. Stanislav Trnovský, nezávislý expert
21. Roland Tóth, nezávislý expert
22. Peter Kerekes, Kerekesfilm
23. Wanda Adamík Hrycová, Slovenská filmová a televízna akadémia
24. Slavomír Krekovič, A4 – Priestor súčasnej kultúry
25. Matúš Jakabčic, Hudobný fond, SOZA, autorská spoločnosť
26. Ľubomír Burgr, SOZA, autorská spoločnosť, divadlo SkRAT
27. Katarína Lehotská, ACCONTI PLUS, ekonomické poradenstvo
28. Bohunka Koklesová, Vysoká škola výtvarných umení
29. Zora Jaurová, Fórum kreatívneho priemyslu
30. Juraj Heger, Združenie vydavateľov a kníhkupcov Slovenska
31. Pavol Kráľ, Slovenská výtvarná únia

Podporovatelia Návrhu na krízové opatrenia

1. Zora Husarčíková, platforma Fashion LIVE!
2. Linda Fintorová, kultúrna manažérka
3. Lucia Faltinová, prekladateľka; divadlo Bridgin' Drama, výkonná riaditeľka
4. Jozef Danglár Gertli, nezávislý umelec
5. Ľubomír Bukový, nezávislý expert
6. Elena Knopová, Ústav divadelnej a filmovej vedy Centra vied o umení SAV, riaditeľka
7. Michal Vajdička, režisér, Slovenské národné divadlo
8. Eva Pavlíková, herečka, Divadla Andreja Bagara v Nitre
9. Monika Michnová, dramaturgička, Slovenské komorné divadlo Martin, divadelný festival Dotyky a spojenia
10. Peter Maráky, redakcia časopisu Pamiatky a múzeá; Spoločnosť priateľov Univerzitetnej knižnice
11. Adela Zvalová, scenáristka
12. Bohdan Smieška, konzultant, Platforma KU.BA – Kultúrna Bratislava
13. Robert Hromec, slobodný umelec
14. Zuzana Hromcová, mediálna spoločnosť Film Europe
15. Zuzana Böhmerová, nezávislý expert
16. Jana Gombiková, scenáristka a fotografka
17. Andrej Kalinka, umelecké zoskupenie MED A PRACH
18. Anna Juríčková, projektová manažérka, mediálna spoločnosť Film Europe
19. Koloman Galbavý, nezávislý expert
20. Soňa Ferancová, režisérka
21. Lucia Dubačová, OZ Imaginárium, štatutárka; festival Sensorium, riaditeľka
22. Martin Kasarda, Magazín o knihách, Kultúrny život, šéfredaktor; Fakulta masmédií PEVŠ – Ústav mediálnej tvorby, vedúci
23. Anna Fífiková, dramaturgička, scenáristka, editorka
24. Milan Rašla, pedagóg VŠMU; Komisia pre správu pozostalosti po národnom umelcovi Martinovi Benkovi, predseda
25. Alexandra Grusková, scenická a kostýmová výtvarníčka

26. Peter Nagy, scenárista
27. Anna Grusková, Reminiscencie
28. Peter Gála, ASIL – Asociácia ilustrátorov, predseda
29. Katarína Fitková, scenáristka
30. Barbora Hrínová, scenáristka a pedagogička FTF VŠMU
31. Zuzana Dzurindová, scenáristka
32. Linda Magáthová, prekladateľka, OZ DoSlov
33. Martin Čičvák, režisér
34. Valeria Schulczová, scenáristka, dramatička, divadelná režisérka
35. Jozef Krasula, Slovenské stredisko medzinárodnej asociácie amatérskych divadiel AITA/IATA, prezident; Súkromné konzervatórium D. Kardoša v Topoľčanoch
36. Michal Legiň, Divadlo na hojdačke
37. Oľga Ruppeldtová, prekladateľka, Slovenská spoločnosť prekladateľov umeleckej literatúry (SSPUL)
38. Sláva Daubnerovcá, režisérka, performerka, herečka
39. Marta Poláková, Platforma pre súčasný tanec PlaST; Vysoká škola múzických umení
40. Maja Hriešik, Platforma pre súčasný tanec PlaST; Vysoká škola múzických umení
41. Jozef Vlk, režisér, producent, skladateľ, Debris Company Bratislava
42. Stanislava Vlčeková, choreografka, performerka, pedagogička, Debris Company Bratislava
43. Lukáš Sigmund / scenárista / festival seriálov pilot
44. Barbara Sigmundová, prekladateľka, o. z. DoSlov
45. Rasťo Šenkirik, expert na kultúrnu politiku
46. Anna Šimončičová, kultúrna manažérka, Asociácia Divadelná Nitra
47. Mária Šimončičová, konzultantka, kultúrny a kreatívny priemysel
48. Miroslav Zwiefelhofer, divadelný kritik
49. Ján Sklenár, KC Modra, riaditeľ; hudobný redaktor SRo/Rádio Devín
50. Jana Kurucová, operná speváčka, sólistka Štátnej opery Hamburg a stála sólistka operných domov na Slovensku
51. Margareta Klimáčková, projektový manažér, Divadlo GUnaGU
52. Richard Stanke, herec, člen Činohry Slovenského národného divadla

